

הלכות שבת סימן שבר

באר הגולה 310

שכר דיני הקנת מאכל לכהמה בשבת, ובו ט"ו סעיפים:

א * אין בוכרין (ב) התבן בבכרה שיפל המוץ לארץ, ולא יניחנו במקום גבוה כדי שיירד המוץ, אבל נוטל בבכרה ונותן לתוך האכוס, אף-על-פי שהמוץ (ג) נופל מאליה מותר בינו שאינו מבין: **ב** (ד) בלא ימדד אדם שעורים לתת לפני בהמתו, גאלא משיער באמד דעתו: **ג** (ה) * אין גובלין (ו) (ז) * מרסן לכהמה או לתרגולים, (ז) אבל נותנים בו (ז) מים * ומעביר בו תרד או מקל שתי וערב, (ח) * מרסן לערב המרסן בדרך זה בכלי אחד ומחלק אותו בכלים הרבה ונותן לפני כל בהמה ובהמה, ומערב בכלי אחד (ט) אפלו (י) בור ואפלו בורים. (י) ח"ש אוסרים לתן מים על-גבי מרסן בשבת, ולא אמרו שמוליד בו שתי וערב אלא קשהו המים נהנים עליו מבעוד יום (יא) (ועין לעיל סימן שכא סעיף טז גבי שום וחדל כיצד נזהגין): **ד** * טשין של שבלי שקושרים בשנים או בשלשה מקומות,

א שבת ק"ט פשוט
ב בצה כ"ט ג פ
פרש תרי"ף קוד
הנאמר שם וכן קוב
הרמב"ם בפרק ד
מהלכות יום טוב
ד שבת ק"ח משנה
שם וכן פסקו תרי"ף
הרא"ש והרמב"ם
בפרק כ"א ח שם גבי
כאפי"ו שם פור
יהיה ז' רמב"ם בפרק
כ"א ח סמ"ג וסמ"ק
ובעל התרומות וכו'
בבב"ק שם קנייה
ט שבת
דקדקו"ש לה רב
(הוא וכו') וכו' וכו' רש"י וכו'

באר היטב

(א) מרסן. ומעט מעט שרי בלא שנוי לסכא קפיתא, עין סימן שכא סעיף ד: (ב) מים. עין ט"ו שבת דה"ה לקמח אין אסור בנתינת מים, ע"ש: (ג) בור. עין מ"א שהעלה דלכ"ע אסור להכין יותר מהצורך ליום, ע"ש:

באור הלכה

* אין גובלין וכו'. הנה בענין נתינת מים למרסן פליגי בנה רבי ורבי יוסי ב"ר יהודה, רבי מחמיר ורבי יוסי ב"ר יהודה יש חיוב חטאת בזה, ודביקא לה נתינת מים זהו גבולו ורבי יוסי ב"ר יהודה מקל לקתלה, ויש סתם-משנה בפרק בתרא דשבת כרבי יוסי ב"ר יהודה ופסקא קמא כרבי, ודעת הר"ף והרמב"ם ונראה ש'לפס' כסתמא בתרא להקל, אף דבעלמא קמא לן הלכה כרבי מחמיר, הבא סתמא בתרא עדיף, ויש פוסקים שפוקרין נהניו הרא"ש מרסן ובעל התרומות וסמ"ג וסמ"ק, והוכחו דבריהם בהנחות ממוני וגם במדקדקי, ועין לעיל בסימן שכא בבאור הלכה דהיון דחולקין הסתמות אבדוריו, דהיון לקלל דהלכה כרבי מחמיר, ודעת המספר בעצם הדין להקל בנתינת מים, ותפס הדעה האחרונה רק בשם יש אוסרים, משום דהר"ף והרא"ש והרמב"ם קמי בזה בתרא שיתמא, ובאמת כן הוא גס"פ דעת הר"ף ונהניו והרמב"ם במלחמות והר"ן והרש"ם והאור ורוע ונבניו ונחם והמאיר פלם פסקו כרבי יוסי ב"ר יהודה, וכן הוא הדין דפליגי רבי ורבי יוסי ב"ר יהודה בנתינת מים לתוך הקמח והעפר והשיט, ורבי מחמיר ורבי יוסי ב"ר יהודה פטר עד שיגבול, ומכל מקום יש אסור דבכרין אפלו לרבי יוסי ב"ר יהודה בנתינת מים לתוך הקמח והעפר והשיט, שמא יבוא לגבול, וזה דהתיר במרסן לקתלה, דעת הרמב"ם משום דאפלו כי גבול לית בה אסור דאורייתא, וכלל לא גזור על נתינת המים, ויש אומרים דשם ההתר הוא משום שצריך להאכיל לכהמה ולעוף ולקח לא גזור רבנן, ולפי טעם זה גם בקמח וזהו מותר נתינת המים קשה הוא צריך להאכיל לעופות, וקמו במרסן על-ידי שניו (מט"ו ופמ"ג). ודע עוד, דבדב"ד אסור גבול מרסן דעת הרמב"ם דפסור משום דלא בר גבול הוא, והוא הדין באסור או חול הגס, וכן הוא דעת הר"ף ונל"ש בפרק ד דביצה דבאסור דאינו בר גבול אפלו כי גבול פטור, אבל תרבה מהראשונים חולקין על זה ונלא המה התוספות בשבת י"ח והראב"ד בפרק ח דהלכות שבת והרא"ש בפרק ד דביצה והר"ן והרמב"ם שם וסבירא להו להפוך דעת אפי', דבדב"ד דאינו בר גבול מפר משנתו בו מים חביב, ועל-כן באסור או חול הגס חביב תפך משנתו בו מים, אף מרסן מקרי לדידהו בר גבול, ולכן פטור בעת נתינת המים וחיב כשגבולו כמו קמח, וכל זה במרסן, אבל במרסן, פטור דאינו בר גבול לכלי עלמא, וידעת אלו הראשונים יש בהו חיוב חטאת קשנותו בו מים בשבת(6): * מרסן. עין במשנה ברוח שכתבנו בין רב או מעט, ולא התר מעט-מעט כי אם בקלי. ואף דהמגן-אברהם הביא בשם הרמב"ם במלחמות דמעט-מעט מותר אפלו שלא על-ידי שניו, המעין שם היטב במלחמות בסוף הפסקת יראה דאין ראה בלל, דמה שכתב שם 'פלן מרסן' הפננה הינו בין לעבה בין לרבה בכלי, וכן פתב בהזנא בחיודשיו, והשעם, דלא התירו זה אלא במאכל אדם ולא לטרוח בשביל מאכל בהמה, אי נמי, דמרסן לכהמה מתאכלי אפלו אם אינו מגבול כל-ערכו ונהניו רק על-ידי שניו דהעברת שתי וערב, לכן לא רצו להקל בזה על-ידי התנא דעל-ידי שניו, עין שם בחיודשיו. אחר-כך מצאתי בספר סבין-נחמאל שגם הוא הסכים דלא קהמגן-אברהם וכתב דאין מהמלחמות ראה, וכן האמת בדברי הרמב"ם וקמו שכתבנו: * ומעביר בו וכו'.

שער הצינור

(א) רמב"ם, וכן הוא בירושלמי. ומשמע ממאי דקבע לה בפרק כא, ששם מיר מעניני השביתות, דהוא רק שבות, ואולי דסבירא לה דאין דרך רוקד בתבן, ועין ברש"י: (ב) רש"י: (ג) רש"י: (ד) רש"י: (ה) עין בבאור הלכה: (ו) רמב"ם: (ז) מרסן-אברהם: (ח) ד"ח וכו', עין שם: (ט) והוא אסור

הלכות שבת סימן שכד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יא]

שְׁהֵאִינוּ יְהוּדִי יָתֵן הַמִּים בְּשֶׁבֶת וַיִּגְבַּל עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַנָּזִל⁽⁴⁾.

(4) ואם אין לו נכרי צריך להאכיל את בהמותיו, כתב החזו"א (א"ח סי' נח ס"ק ו) שיש להקל לתת מים למורסן או לקמח אפילו שהיא בלילה עבה שאיסור לישתה הוא מדאורייתא (כשאי אפשר בלילה רכה), ויערב בשתי וערב וינער מכלי אל כלי, שמפני הפסד וצער בעלי חיים יש לסמוך על המתירים נתינת מים במורסן בשבת שזו דעת רוב הפוסקים, וכן סתם המחבר וכתב את דעת המחמירים בשם י"א, אבל אם אפשר לעשות על ידי נכרי או לעשותה בלילה רכה, נהגים להחמיר כדעת המחמירים.

וכשעושה בלילה רכה, כתב השו"ע לעיל (סי' שכא ס"ז) שישנה בכך שיקדים לתת את האוכל לפני המים, וכתב החזו"א (שם) שבזמנינו שאין מנהג קבוע בצורת נתינת המים במורסן, יש לשעול בערבוב המורסן ויתעיל גם אם לא שינה בעת הנתינה, כיון שבבליה רכה אין איסור לש מהתורה.

[ביה"ל ד"ה אין גובלין]

דקדקו דאינו פד גבול ספק משענן בו מים חז"ב⁽⁵⁾ וכו', וקדעת אלו קראשונים יש בהו חייב חטאת קשנותו בו מים בשבת⁽⁶⁾.

(5) דעת החזו"א (א"ח סי' נו ס"ק ג) שנראה יותר שהראשונים פסקו שבנתינת מים אין איסור אף בדבר שאינו בר גיבול, אלא שלדעתם כשיגבול אחר כך יש בו איסור מהתורה.

(6) אכן החזו"א כתב (שם סי' נח ס"ק ו), שאפשר להקל בבלילה רכה ליתן בה מים. וגם בעבה, כתב שכשאי אפשר בלא זה, צ"ע אם צריך להחמיר.

סימן שכד

דיני הכנת מאכל לבהמה בשבת

[משנ"ב ס"ק א]

מפני שהוא כמקד⁽¹⁾.

(1) ומכך שאין האיסור אלא משום שהוא כמקד, אבל ליטול את התבן בכברה כדי לתת אותו באבוס, מותר, דייק התהלה לדוד (ס"ק א) שאף לצורך בהמה מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור.

[משנ"ב ס"ק ב]

דזה הוא מקדך ממש וחיב⁽²⁾.

(2) והמניח תבן במקום גבה כדי שירד המון מאליו (שכתב השו"ע כאן שאסור), כתב המחצה"ש (ס"ק א) בשם הלבוש, שאיסורו הוא משום עובדא דחול.

[משנ"ב ס"ק ד]

תהו שפסס: אלא שמשער וכו'. וצ"ע באל"ה רב⁽³⁾.

(3) שהביא את דברי הגמרא (ביצה כט, א) שאסרה למדוד שעורים לצורך בהמות, אבל התירה לקדור קב או קביים וליתן לבהמה, ופירש הר"ף (ביצה טז, א בדפי הרי"ף) שיקדור' היינו שמשער באומד הדעת, וכן כתב השו"ע, אכן הלבוש הביא גם את שיטת רש"י (שם ד"ה אבל קדור), שיקדור' היינו שתוחב את כלי המידה לתוך הכרי באופן שמתמלא מאליו שלא בדרך מידה, וביאר הא"ר (ס"ק ג) שהלבוש פסק כשניהם להקל, כיון שצורות מידה אלו אינן אסורות אלא מדרבנן.

המשך מעמוד קודם

המשנ"ב שם (ס"ק לד) שיש מתירים אפילו לרסקו בידים לתוך הכוס, כיון שמתערב בתוך הכוס ואינו בעין כלל, ובשעה"צ לעיל (סי' שיח ס"ק קמו) כתב, שטוב להחמיר לכתחילה.

ולשפוך מים רותחים על כלים המלוכלכים בשומן לצורך הדיחתם, כתב לעיל (סי' רנג ס"ק ק) שאסור, משום שממחה את השומן ואסור משום נולד, אלא יניח את הכלים בתוך המים ולא יערה עליהם מים, ומותר הדבר משום שאינו עושה מעשה.

[שעה"צ ס"ק מה]

רק שיתור שלא יהיה אסור ממש מלח הנזכר בסימן שכא⁽⁴⁷⁾.

(47) לענין עשיית מי מלח, כתב השו"ע שם (ס"ב) שאסור לתת לתוך המים שני שלישי מלח, ואפילו כמות מועטת של מי מלח אסור לעשות באופן זה.

וכן להשליך מלח במים כדי ליטול מהם את ידיו לאחר שנימוח, כתב במשנ"ב לעיל (סי' שכ ס"ק לח) שמותר, אך אסור לעשות מי מלח עוים, דהיינו שני שלישי מלח ושליש אחד מים.

ס"ב) ובמשנ"ב שם (ס"ק יא).

(44) ומה שכתב שהאיסור משום שדומה לממחק', היינו רק במשחות של עץ, משום שאין דרך השחזה בכך, אבל לענין משחות של אבן, כתב לקמן (סי' תקט ס"ק י) שאיסור השחזות סבין הוא משום תיקון כלי (שש"כ פי"ב הע' ע).

והסרת חלודה מסבין, כתב התהלה לדוד (ס"ק יז) שצ"ע אם יש בזה משום ממחק או משום טוחן.

[משנ"ב ס"ק מא]

והוא דומה לרסקו השלג והפך⁽⁴⁵⁾ וכו', מותר לתן המלח להמים שפדיח בהם פלים ואף-על-גב דנקמה מפילא⁽⁴⁶⁾.

(45) וכן רחיצת הידים במלח, כתב הרמ"א לקמן (סי' שכו ס"י) שאסורה (וכל שכן בסבון או בשאר חלב), משום שהוא נימוח על ידיו, ואסור משום נולד.

(46) וכן לענין ריסוק שלג או ברד, כתב השו"ע לעיל (סי' שכ ס"ט) שאם נותנו בתוך כוס יין או מים הוא נימוח מאליו, מותר, וכתב

הלכות שבת סימן שכד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טו]

אבל מה שדעתו להאכיל הדלועים והתירקות וכי האי גוונא לפני הבהמה והעופות בפעם אחר, זה לא נחשב טחינה⁷.

7) ובהיתר זה של חיתוך המאכל דק דק על מנת לאוכלו מיד, כתב לעיל (סי' שכא ס"ק מה) שיש מפקקים בו, ושגם הבית יוסף כתב שאף סמוך לאכילה יש להזהר לחתוך חתיכות גדולות קצת, ומי'מ אין למחות ביד הנהגים לחתוך חתיכות דקות סמוך לאכילה, משום שיש להם על מי לסמוך. והחזו"א כתב (א"ח סי' נז) שהרבה ראשונים חולקים על היתר זה, וצידד שלצורך מי שאינו יכול לאכול בלא זה, אסור לחתוך אפילו סמוך לסעודה, אבל לצורך מי שיכול לאכול אף בלא חיתוך, יש להתיר סמוך לסעודה. והוסיף, שגם המתירים לא התירו אלא לחתוך דק דק, אבל לרסק לגמרי לא התירו.

[משנ"ב ס"ק יז]

דלא היתה דעתו כלל מבעוד יום ששמות ו'אכיל מ'מנה לקלבים, דייקה אסור בטלטול לכלי עלמא משום מקצה⁸.

8) ולגבי בהמה שמתה ביום טוב, כתב השו"ע לקמן (סי' תקיח ס"ו) שרק אם היתה מסוכנת מערב יו"ט אינה מוקצה. וביאר הא"ר (כאן ס"ק ח) שדעת השו"ע לחלק בין שבת ליורט, שבשבת פסק כרבי שמעון דלית ליה מוקצה אבל לגבי יו"ט פסק כרבי יהודה דאית ליה מוקצה. אבל שיטת הרא"ש שאין לחלק בין שבת ליורט ובשניהם פוסקים כרבי שמעון, אלא שמודה רבי שמעון שאם היתה בריאה מבעוד יום הרי היא מוקצה, והניח הא"ר את הדבר בצ"ע.

[משנ"ב ס"ק כג]

אבל דקות אסור משום חשש טחינה⁹.

9) וגם לומר לנכרי לחתוך, כתב בנדהי ישראל (פל"ט בדין שבתות

בהמתו אות ז) שאסור, משום שהוא כטוחן ולא הותרה בכך אמירה לנכרי.

[ביה"ל ד"ה ומעביר בו]

שפיר דמי, כיון שאינו קמנס בידו ולא קסבב בהפקל¹⁰.

10) ובטעם ההיתר לערב בצורת שתי וערב אפילו כמה פעמים, כתב החזו"א (א"ח סי' נח ס"ק ו) שכיון שאינו מסבב את התרוד אין זו צורת ערבוב, ונחשב לשני. והוסיף, שיתכן שצריך להוציא את התרוד בכל פעם בין השתי לערב, משום שאם אינו מוציא הרי השלים סיבוב ויחשב כערבוב [ומי'מ כתב שאולי יועיל אם בין השתי הערב יתחיל כל פעם מאמצע הקדירה], וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' פו אות ו). וכתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ד סי' עד מלאכת לש אות י) שכוונת החזו"א שצריך להוציא את התרוד בין השתי לערב שמה לא יזהר ויעשה סיבוב, אבל באשה זהירה שיש לסמוך עליה שלא תסובב את התרוד, יש להקל שלא להצריך להוציא בכל פעם.

[ביה"ל ד"ה מותר להתיר]

וכן כפירש ר"ח שבידיו משמע שגם כה"י, אבל באורו הוא בדרך אחר¹¹.

11) וביאר הדברים, שנחלקו הראשונים בביאור דברי הגמרא (שבת קנה, א) שמותר להתיר פקיעין וכיפין לפני בהמה בשבת, שרשי' פירש (שם ד"ה אין) שבין פקיעין ובין כיפין הם קשים של שיבולים, אלא שפקיעין הם הקשורים בצדדים בשני קשרים, וכיפין הם הקשורים בשלשה קשרים, ולפי דבריו כתב השו"ע שמותר להתיר קשים הקשורים אף בשלשה מקומות. מאידך, רבנו חננאל (שם) גרס כה"י' שבשלשה אין להתיר, וביאר שפקיעין הם שתי אגודות הקשורות יחד, וכיפין הם שלש אגודות הקשורות יחד שאינן נקשרות היטב כמו שתי אגודות, והרי הן במאכל גם בלא שיפתח את הקשר, ולכן אסור להתירם, משום שהוא בגדר של 'מיטרח באוכלא'.

הלכות שבת סימן שכר קנר באר הגולה

י שם בנקרא קנר
והנה כ שם קנר
ל רש"י שם קנר
מ שבת קנר במשנה
ובנקרא קנר, הרי"ף
והרא"ש וכן פסק
הרמב"ם פסקו
כ שם בנקרא אלכא
דכ והנה כ שם
במשנה ע שם
בנקרא אלכא דכ
והנה פ שם קנר
במשנה ובנקרא

*מותר להתיירן כדי שתאכל מהן בהמה הגה (יב) ויש אומרים דלא שרי להתייר *נכ בקשר שאינו של קומא (והנהו אלפסי), אבל אסור לשפשוף בהם בידים בדרך שעושים באכלי בהמה כדי שיהיו נוחים לאכלם, דשויי אכל בדבר שאינו אכל מותר (יג) לעשותו אכל, אבל מטרח באכלא בדרך שהוא ראוי לאכילה לא טריחין בה להכשירו ולתקנו יותר: ה' יעצים שקצצן מן האילן ויש מאכלים אותם לבהמה *בעודם לחים, מתיירין ומפספסים (לשון שפשוף) בהם להאכילם, (יד) שאינם ראויים בלא שפשוף: ו' (ז) למחמכין (טו) דלועין לפני בהמה, והוא (טז) שנתלשו מאתמול: ז' ממחמכין נבלה לפני הפלבים אפלו נתנבלה היום, בין שהיתה מסבגת (יז) בין שהיתה בריאה. *והני מלי נבלה (יח) הקשה (ס) (יט) שאי אפשר להם לאכילה בלא חתיכה, אבל אם היתה ראויה להם בלא חתיכה לא, דמטרח במה שהוא ראוי לא טריחין *ויעני לעיל סימן שכא אם מותר לחמכו (כ) דק"דק (ו) (כא) לפני עופות: ח' (כב) אין חותכין שחת (פרוש, ירק של תבואה שנעקר טרם נתבשלה התבואה) וחרובין לפני בהמה, בין דקה בין גסה, *משום (כג) דבלא חתוף נמי הוי לאכילה: ט' (כד) אין אובסין את הגמל, *דהינו שמאכילה בידו בלי קף עד שמרחיבין בגי מעיה קאבוס,

באר היטב

(ד) מחמכין. ודוקא ברלועים קשים כמ"ש ס"ז: (ה) שאי אפשר. ואפלו נאכלים ע"י הדחק בלא חתיכה שרי, ב"י, מ"א, ע"ש: (ו) לפני עופות. הט"ז הניח דברי רמ"א בצ"ע, ע"ש. ועמ"א:

באר הגולה

שפיר דמי, מיון שאינו מקום בידו ולא מסבב בהמלך: * מותר להתיירן. כן הוא גרסת רש"י והרא"ש דאף בתלמא מטר להתייר, וגרסת הר"ף ו'לא להתייר, ובהנחות הגר"א כתב שדרכיו נכונים מאד, וכן בפירוש ר"ח שבידיו משמע שגורס בהר"ף, אבל באורו הוא בדרך אחר⁽¹⁾, ואולי דגם כגון הגר"א כן: * ירק בקשר וכו'. ענין לקמן בסימן תרנא בטור, והוא נובע מסבה לא עמד ב, דאם הוא אגוד פאגדות של ירק לא הוי קשר של קומא: * בעודם לחים. ענין בשלטי גבורים שקטב דא סתמיהו עומדים לאכילת בהמה, דאי לא הוי הם מקצים ואסור בטלטול, וכפ"ל בסימן שח סעיף כח. ולפי מה שפרש רש"י בשבת קנ"ה דבור המתחיל 'זירין דאנן', דבענין לחין ראויין לבהמה ורב גני' אדם מניחים אותם לעצים, אין תרועה עולה יפה כל' קף. וענין שם בבית יוסף סימן שח מה שקטב אורות חבילי נרדון, דמשמע שם דאף שראויים לאכילת בהמה מכל מקום בענין הנקנה דוקא מבעוד יום, וענין שם בב"ח ופרישה, אמנם מצאתי לאחד מהראשונים שדבר בזה והוא בחיובי רש"י וזה לשונו: קסבר שויי אכלא משיירין וכו', וקשה לי, דהא תנן בספק מפנין: חבילי קש וחבילי עצים וחבילי נרדון אם התקין למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן, אלא לא שויי מתקנו למאכל בהמה מערב שבת אפלו בטלטול אסורין, וכל' שכן בלא מטלטלין ומשיירין אכלא? ויש לומר, דהתם בלא בעי להו למאכל בהמה אלא לצורך מקומן, ואי נמי, לצורך עצמן לישב עליהן, עד כאן לשונו: * והני מלי נבלה הקשה. והיו משפחת לה? בבשר פילי [גמרא]: * וענין לעיל סימן שכא אם מותר וכו'. ענין בקנן אברהם ובשאר אחרונים דאסורו הוא משום טחינה. והנה אף דלכאורה משמע מלשון רמב"א דקאי אנהל דאניר בה לעיל, אבל המעין בתרומת הדשן שממנו העסק הדין לעיל, והעתיקו הסג"א אברהם גס"כ בסעיף קטן י', יראה דנק אבשר חי פשר קאי, דמפני חשיבותו אינו עומד לחיות ולקלבים כי אם לעופות, ולקלבים אינו ראוי כי אם כשמתחבן דק"דק, אבל בשר נבלה רבו עומד לאכילת פלבים ולקלבים אין צריך דק"דק, ואולי כן כשר וכל' שכן טחינה, ועל כן ברוך דהנמ"א רק אבשר חי נז"ל בשכ"א קאי, וקצר בלשונו: * דהינו שמאכילה בידו בלי קף וכו'. הנה מרש"י משמע דגם זה מירי שחמב

משנה ברורה

הנושכת בעת הדישה לא נזכר פה בשלחן ערוך, וענין בבאור הלכה שבארנו דלענין מוצ' בודאי יש לזהר שלא לתן המים בעצמו בשבת, דלהרבה גדולי הראשונים חזק בזה משום לש: ד' (יב) ויש אומרים וכו'. כתב בתוספת שבת וכן בספר בית מאיר דכלי עלמא סבירא להו הכי, ומפני שלא מצא דין זה מפרש רק במקום אחד, כתב 'יש מי שאומר'. וענין בחיובי רבי עקיבא איגר בשם מהריק"ש דדעתו דהרמב"ם חולק על זה. ומכל מקום לדינא אין להקל, דדעת רש"י והרמ"ך גס"כ דיש קושר ומתיר אף באכלי בהמה, וכמו שכתבתי לעיל בסימן שיו סעיף ה בבאור הלכה, ובחיי"א דגם דגם הרמב"ם מודה דבקש ותכן יש קושר ומתיר: (יג) לעשותו אכל. משום (י) צערא דבהמה: ה' (יד) שאינם ראויים. והיו בכלל שויי אכלא דמותר: ו' (טו) דלועין. ודוקא (יב) כשהם קשים שאינם ראויים לאכל בלא חתוף, אבל כשהם רכים הוי בכלל מטרח באכלים ואסור. ואפלו קשים (יז) לא יחמכס דק"דק, משום טוחן, כדלעיל בסימן שכא סעיף יב לענין חתיכה ירק דק"דק. (יג) וענין שם עוד, דאסור טחינה לא שפך רק אם דעתו להאכילם לאחר זמן, אבל מה שדעתו להאכילם הדלועים והניקיות וכו' היא גנא לפני בהמה והעופות בפעם אחד, (יד) זה לא נחשב טחינה: (טז) שנתלשו מאתמול. דאלו נתלשו היום אסור אפלו לטלטלן (טו) לכלי עלמא משום מקצה: ז' (יז) בין שהיתה בריאה. ובספר אליה רבה מסתפק (טז) בבריאה, דלא היתה דעתו כלל מבעוד יום שמתו ונאכל ממנה לפלבים, דיהיה אסור בטלטול לכלי עלמא משום מקצה⁽²⁾, וכן בבאור הגר"א לא ברירא לה בזה: (יח) הקשה. ואפלו אם אינה קשה לגמרי, שראוי להם לאכילה על ידי הדחק, (יח) גס"כ בכלל שויי אכלא הוא ושרי: (יט) שאי אפשר להם וכו'. והוא הדין כשהיא רכה אף שהפלבים הם קטנים, דכל נבלה קשה להם [גמרא]: (כ) דק"דק. דאף על גב דעופות אין יכולין לאכל כי אם בשבת דק"דק, (יח) מכל מקום אסור משום טחינה. וענין בבאור הלכה דזה קאי דוקא על בשר חי פשר, אבל לא על בשר נבלה, דזה מותר אפלו דק"דק: (כא) לפני עופות. ודוקא כשחיתוף להאכיל לאחר זמן, אבל כל מה שדעתו להאכיל בפעם אחד שרי [פמ"ג]: ח' (כב) אין חותכין שחת וכו'. אפלו (יט) חתיכות גדולות דלית בהו משום טחינה: (כג) דבלא חתוף וכו'. ומוכח מזה (כ) דמירי ברפין, אבל בחורבין קשין שאינם ראויים בלתי חתוף, מותר, דבכלל שויי אכלא הוא. וכל זה בחתיכות גדולות קצת, אבל דקות אסור משום חשש טחינה⁽³⁾, (כג) אם מתחף להאכילם לאחר זמן: ט' (כד) אין אובסין וכו'. כל זה משום

שער הציון

דאוריתא אפלו לשיטה זו, וכמו שבארתי לעיל בסימן שכא בבאור הלכה, ענין שם: (י) רש"י: (יא) מגן אברהם: (יב) פרי מגדים: (יג) מגן אברהם, ופרי מגדים העתיקו בקאן: (יד) והוא דאסורין איהו דבר משום מטרח באכלא, אסור אף אם דעתו להאכיל לאחר: (טו) הנהו אפלו לרבי שמעון, דמדלא לקטינהו מאתמול, אקצינהו ודחניהו בידים, ואפלו אם לקטן אינו יהודי בשבת לא פליג [פמ"ג]: (טז) אבל בחולה קצת מבעוד יום מותר לרבי שמעון וקמא לן קומה: (יז) בית יוסף ורש"א: (יח) מגן אברהם ואלהיה רבה. והשו"י והגר"א מקלין בזה, אבל הרבה אחרונים העתיקו דברי מהגן אברהם: (יט) ב"ח ותוספת שבת: (כ) עלת שבת: (כא) ב"ח וכן משמע בבית יוסף: (כב) כפ"ל בסימן שכא סעיף יב:

